

Hvad laver Højesterets præsident?

Det er loven, der er den enkelte højesteretsdommers chef, ikke præsidenten. Men hvad er så egentlig præsidentens opgave?

WEEKENDPANELET

JENS PETER CHRISTENSEN (f. 1956)

Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Weekendpanelet:

BERTEL HAARDER

EMILIA VAN HAUEN

THOMAS BORCHERT

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

SAMIRA NAWA

JEANETTE VARBERG

Hvad laver Højesterets præsident? Det spørgsmål er jeg blevet stillet en del gange, siden det i sommer blev offentliggjort, at jeg pr. 1. november skulle udnævnes som ny præsident for Højesteret. Det er i den forbindelse gået op for mig, at de fleste - også mange dommere i byretter og landsretter - tror, at Højesterets præsident svæver over vandene og stort set ikke deltager i det daglige arbejde med sagerne. Men sådan er det ikke. Præsidenten er nemlig med i det samme antal sager som de øvrige dommere bortset fra to dage om måneden, hvor han, som en form for kompensation for de øvrige opgaver, han har, ikke er med.

I flere avisoverskrifter har der om præsidentskiftet stået, at jeg nu bliver dommernes "chef". Meningen har givetvis være god nok. Men betegnelsen "chef" er alligevel ikke rigtig god. Retsplejeloven siger om præsidentens opgaver, at han er »ansvarlig for de bevillingsmæssige og administrative forhold, der er henlagt til embedet«, og at han skal »sørge for en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af embedet og skal tage de nødvendige initiativer til sikring heraf«. I den forstand er det rigtigt at sige, at præsidenten er "chef". Hertil kommer, at det udadtil i vidt omfang er præsidenten, der tegner retten. Og skulle der af en eller anden mærkelig grund blive bøvl på de indre eller ydre linjer, er det også præsidenten, der må tage sig af det.

Det er klart, at præsidenten også i særlig grad er forpligtet til at hæve blikket op over dagen og vejen og tage initiativ til, at dommerne i fællesskab får truffet beslutning om de ændringer, der i takt med tiden kan være behov for. Men når det kommer til Højesterets kerneopgave - afgørelsen af sagerne og skrivning af dommene - har den enkelte dommer ingen chef. Det følger af grundloven, at det er sådan. For i grundlovens § 64 står

der klart og tydeligt, at »dommerne har i deres kald alene at rette sig efter loven«. Det er med andre ord loven, der er den enkelte dommers chef.

Præsidenten leder som retsformand domsforhandlingen i de sager, han er med i. Men når det kommer til afgørelsen af sagerne, har præsidenten kun én stemme. Ganske som de øvrige dommere. Da præsidenten sidder for bordenden ved domsskrivningen, er det klart, at han har en vigtig opgave i at bidrage til, at synspunkterne brydes og mødes, og til, at dommene bliver begrundet godt og

skrevet, så de er til at forstå. Men det er grundlæggende en fælles opgave for alle dommerne.

Folketingets tidligere formand, nu afdøde Erling Olsen, sagde, da han blev valgt som formand, at han nu var folketingsmedlemmernes »fællestillidsmand«. På lidt samme måde kan man sige, at Højesterets præsident er dommernes "fællestillidsmand". At præsidenten er blevet præsident, beror nemlig på dommernes tillid. For det er dommerne selv, der har valgt præsidenten.

Højesteret blev grundlagt i 1661, og frem til 1860 var det regeringen,

der udpegede præsidenten, og ofte blev det en person uden for dommernes egen kreds. Derefter slog man ind på den linje, at præsidenten udnævnes blandt Højesterets dommere, men regeringen bestemte fortsat selv, hvem af dommerne der skulle udnævnes. Først i 1915 blev ordningen den, at Højesteret afgiver en indstilling til justitsministeren om, hvem dommerne mener bør udnævnes.

Den indstilling har regeringen altid fulgt, også selv om man endnu i 1930'erne forbeholdt sig muligheden for at udnævne en anden til præsident end den, Højesteret havde indstillet. Derefter opstod den praksis, der gælder i dag, nemlig, at dommerne nogle måneder inden præsidentskiftet afgør, hvem der skal indstilles som ny præsident. Når afgørelsen er truffet, offentliggøres den straks med en pressemeddelelse, og samtidig underrettes justitsministeren, der derefter følger indstillingen. Dronningen underskriver så til sidst udnævnelsen af den nye præsident.

I de 12 år, jeg nu hver syvende søndag har bidraget med oplysninger og vurderinger her i Jyllands-Postens spalter, har jeg kunnet skrive, uden at det, jeg skrev, burde kunne opfattes som andet end min egen opfattelse. Det er klart, at det har været en balancegang, for der er ret snævre grænser for, hvilke personlige synspunkter om væsentlige samfundsspørgsmål en højesteretsdommer bør fremkomme med i offentligheden.

Som præsident for Højesteret er de grænser endnu snævrere, og i realiteten er det nok sådan, at når præsidenten ytrer en opfattelse, vil den nærmest pr. automatik blive opfattet som noget, der tegner hele Højesteret. Derfor bliver denne søndagskronik også min sidste i den lange række af weekendpanelkronikker - i alt 93 - som det siden 2010 er blevet til. Det har været en fornøjelse at få lov at bidrage, og forhåbentlig har læserne også indimellem fået lidt ud af det.

Så kan hun tørre ansvaret af på borgerlige i en samlingsregering

CARSTEN KRUISE
 Journalist, forfatter, Aarhus

Et overset motiv for Mette Frederiksens ønske om at danne en regering hen over midten er at tørre en del af ansvaret for nødvendige - men upopulære - indgreb og reformer af på kommende, borgerlige regeringspartnere. For sorte skyer trækker ifølge økonomer, vismænd, nationalbankdirektører m.fl. op i horisonten, mens kassen med penge til betrængte grupper er ved at være tom.

Den kommende, latente fortælling og mimik fra statsministeren kan således blive: "Beklager, kære kernerælgere, men krisen og den parlamentariske situation gør, at vi nu sidder i samlingsregering, hvor vi har været nødt til at imødekomme borgerlige krav om besparelser og effektiviseringer. I må forstå, at alt det onde ikke spirer i vor socialdemokratiske have."

For er der noget, som bliver uhensigtsmæssigt for Mette Frederiksen i den kommende tid, er det al den magt med tilhørende an-

svar, som hun har raget til sig som statsminister de seneste godt tre år.

Det viste sig faktisk allerede uhenigtsmæssigt under minkskandalen, hvor ansvaret for den ulovlige beslutning om at udrydde hele det danske minkerhvern klæbede ubehageligt længe til Mette Frederiksen trods hendes ihærdige forsøg på at tørre ansvaret af på andre ministre og topfolk i centraladministrationen.

Nu kalder den fungerende stats-

minister fremgangen på to mandater til Socialdemokratiet for en tillidsklæring fra vælgerne og mener således, at hendes alibi for ansvarsforflygtigheden er blevet styrket. Ikke at skulle tage det fulde ansvar for nødvendige reformer, effektiviseringer og besparelser i den offentlige sektor m.m. ligger derfor godt til Mette Frederiksen som kranskegfigur i en kommende samlingsregering hen over midten.

Tilbage står den borgerlige bekym-

ring for, at hun i sidste ende benytter sig af det pergamentstynede røde flertal på 90 mandater og danner regering på det grundlag.

Men den bekymring kan vise sig endnu større for den fungerende statsminister. For bliver det slutresultatet for regeringsforhandlingerne, er der overhængende fare for, at ræset mod den økonomiske afgrund accelererer hurtigere end under Anker Jørgensen i 1970'erne ... Det endte som bekendt med, at de borgerlige måtte tage over, tage ansvar og rydde op.